

NOU 2008: 5

Retten til fiske i havet utenfor Finnmark

Hovedtrekkene i utredning fra Kystfiskeutvalget for Finnmark

Bakgrunn

Kystfiskeutvalget for Finnmark ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 30. juni 2006. Utvalget fikk i mandat som hovedoppgave å utrede på prinsipielt grunnlag ”samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark”. Dette var presisert til nærmere å gjelde retten til ”saltvannsfiske i kystnære farvann og fjorder langs Finnmarks kyst”.

Utvalget ble bedt om å foreta en historisk gjennomgåelse av samers og andres utøvelse av fiske i Finnmark. Utvalget skulle videre utrede blant annet folkerettslige kilder og norsk rett som kunne ha betydning for retten til fiske.

Ved overleveringen hadde utvalget følgende sammensetning:

- Carsten Smith, tidligere høyesterettsjustitiarius, Oslo (leder)
- Svanhild Andersen, universitetslektor, Tromsø
- Ingrid Røstad Fløtten, sorenskriver, Vardø
- Bjørn Hersoug, professor, Tromsø
- Svein Mathisen, fisker, Havøysund
- Anita Maurstad, førsteamanuensis, Tromsø
- Bjarne A. Mørk-Eidem, tidligere riksrevisor, Oslo
- Jens Edvin A. Skoghøy, høyesterettsdommer, Son
- Susann Funderud Skogvang, dr.grad stipendiat, Tromsø

Utvalget har som en del av sitt arbeid holdt åpne høringsmøter i alle Finnmarks kystkommuner. Formålet med møtene var å innhente informasjon og synspunkter fra de yrkesgrupper og miljøer som er knyttet til fjord- og kystfiske i Finnmark. Innspillene og diskusjonene på høringsmøtene har vært av stor verdi for utvalget.

Utvalget besvarer hovedspørsmålet i mandatet positivt. Folk bosatt ved fjordene og langs kysten i Finnmark har rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Utvalget foreslår at denne retten gjennomføres ved en egen lov. I tillegg fremmer utvalget enkelte andre forslag med formål å styrke fjord- og kystfisket i Finnmark.

Utvalgets lovforslag er inntatt i NOU 2008: 5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark. Innstillingen er enstemmig.

Utvalgets forslag

De viktigste forslag fra utvalgets side er følgende rettsregler som knytter seg til retten til fiske i havet utenfor Finnmark.

1. Det blir fastslått som et prinsipp at folk bosatt ved fjordene og langs kysten i Finnmark har rett til fiske i havet utenfor Finnmark på grunnlag av historisk bruk og folkerettens regler om urfolk og minoriteter.
2. Denne retten til fiske gjelder for alle folkegrupper.
3. Retten omfatter en rett til å fiske til eget forbruk; dernest en rett til å kunne begynne som fisker i næring; og videre en rett som yrkesfisker til å fiske en mengde som gir økonomisk grunnlag for en husholdning, enten som levevei alene eller sammen med annen næring. Dette er en rett som den enkelte fisker har overfor fiskerimyndighetene, og som ikke krever at fiskeren kjøper en kvote.
4. Retten innebærer at utvalget besvarer spørsmålet om minimumskvote positivt. Minimumskvoten gjelder ikke bare for fartøy under ti meter, men for alle fiskere bosatt i Finnmark.
5. I fjordene er det en særlig rett til fiske for folk

som er bosatt ved den enkelte fjord, i loven kalt fjordretten. Et regionalt styringsorgan kan etter en nærmere vurdering åpne for at fiske også kan utøves av andre.

6. Utenfor fjordene har fiskere bosatt utenfor Finnmark rett til fiske på lik linje med finnmarksfiskere.
7. Det blir etablert et regionalt styringsorgan, i loven kalt Finnmark fiskeriforvaltning, der Finnmark fylkesting og Sametinget hver velger tre medlemmer til styret. Dette styringsorganet gir regler om fartøystørrelse og redskapsbruk i havet ut til fire nautiske mil utenfor grunnlinjene.
8. Det regionale styringsorganet vil få myndighet til å motta og fordele kvoter og tillatelser og foreta andre disposisjoner til fremme av fjord- og kystfisket i Finnmark. De kvoter som fordeles på denne måten skal være personlige og ikke kunne omsettes.
9. Staten får et lovfestet ansvar for å tilføre det regionale styringsorganet så store ressurser, i form av kapital, kvoter eller fisketillatelser, at det materielle grunnlag for sjøsamisk kultur og annen kystkultur i Finnmark sikres.
10. I tillegg fremhever utvalget flere enkelttiltak som også vil kunne bidra til å styrke fjord- og kystfiske i Finnmark.
11. Eventuelle krav om anerkjennelse av rettigheter i fjord- og kystområdene utenfor Finnmark skal behandles av Finnmarkskommisjonen.
12. Utvalgets forslag innebærer i sum en egen kystfiskesone for Finnmark, i loven kalt Finnmarks-sonen.